

ئەم وانەيە بە چەند سەرنجىگ لەسەر (سروود) ئىك دەست پى دەكات، كە كاتى خۆى ھۆلەدەرلەين بەلۆى نەكردووتەو، تەنانت لە پەشنووس و دەستنووسەكەشيدا بەبى ئاوينىشان بەجىيى ھىشتوو. تۆرپەرت فۆن ھىلنگرات ناوينىشانى (پووبارى ئىستەرى) بەم شىعەرە داو، كە برىتتییە لە پووبارى دۆناو، يان دانوب. شىعەرەكە لە چوار كۆپلە پىكھاتوو، چوارەمیان ناتەواو ديارە، بەلام داخۆ ئەو برىتتییە لە دوا كۆپلەى شىعەرەكە، يان نا، ئەو ئىمە ناتوانىن بەكلايى بەكەينەو. شىعەرەكە برىتتییە لەمە: پووبارى ئىستەرى ھۆنراو كە ھۆننەو ھى پووبارىكە، پووبارەكان ھى ئاوەكانن. كاتىك لىرەدا ھەندىك سەرنج دەربارەى ئەو شىعەرە دەدەين، بىر لەو ھەش دەكەينەو، كە لە جىيەكانى ترىشدا دەربارەى ئاو چى دەلئىت:

بەلام باپىرە گەرە، زىنگانە،
پەپىيە ئەو بەرى دەرياكەو و
سەرى سوپماو بە سەرە زىپىنەكەى پاشا
داخۆ ئەو نەينى و پازى ئاوەكەيە .

لىكدانەو ھى دەستپىكەكە:

(ئىستا وەرە، ئەى ئاگرا)

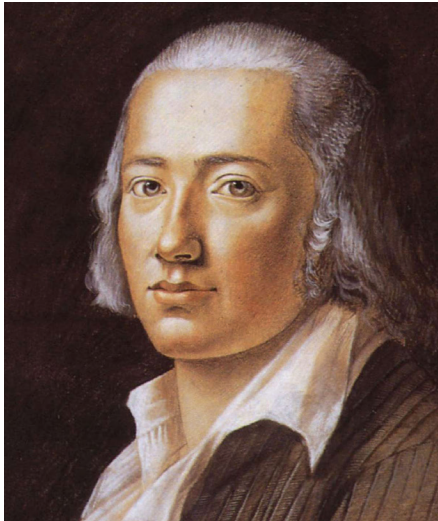
ئەم شىعەرە بە بانگىك دەست پى دەكات:
(ئىستا وەرە، ئەى ئاگرا). ئاگرەكە بانگ كراو
بەو مانايەى كە بانگ بكىت بۆ ئىرە، بەلام ئەم
بانگ كردنە جۆرىكى جياوازە لە ھىنانە ئىرەكەى

سروودى ئىستەرى ھۆلەدەرلەين

مارتىن ھايدىگەر

لە ئەلمانىيەو: بەكرەلى

(ئەلمانىيا)

هویلدەرلین

خۆبهخۆ، یان فەرماشتیک. بانگ کردنه که لههه مان کاتدا بانگ کراوه که بانگ دهکات، بانگ کردن گه واهیههک به شکوی بانگ کراوه که دهکات. ئهوهی که لهویوه دیت، سه ربهستانه له خودی خۆیهوه دیت، واته ئهوه بانگه که نییه که (هاتووه که) بخاته جوولیهی هاتن، بهلام ئهگر (ئاگر) له خودی خۆیهوه بیت، ئهی که واته له پای چیدا بانگ دهکریت؟ خو بانگ کردنه که هیچ کاریگه ری ناخاته سه ر هاتنه که. له گه ل ئه وه شدا ئه بانگ له وه دهکات که خوی دیت، ئهی که واته بانگ لیکردنه که چیه؟

ئیتستا وهره، ئهی ئاگرا!

ئیمه تامه زووی ئهوهین به پۆژ ته ماشا بکهین بانگه رهکان ده لێن، ئهوان خودی خۆشیان به ره و پیری (هاتووه که) ده چن. ئایا بۆچی وا ده لێن؟ ئهی ئهوانه کین که بانگ ده کهن؟ هه لبهت له دپره کانی سه ره تای شیعره که دا وه لآمی ئه وه مان ده ست ناکه ویت. له گه ل ئه وه شدا، ئیمه ده بیت جه خت له وه بکهینه وه، که هر له وشه کانی سه ره تابه وه پپوه ندییه کی دیار به وه وه خوی والا ده کاته وه بۆمان، که واته ئه و (ئاگر) ه چیه که بانگ ده کریت؟

ئه و ئاگره ی دیت ده بیت وا له پۆژ بکات شیاری ته ماشا کردن بیت. ئاگره که پۆژه که ده هینیتته در و به رچاو، وا ده کات پۆژ ده رکه ویت. لیره دا مه به ست له (پۆژ) ئه و پۆژه یه که پۆژانه تیدا ده ژین و ده یناسین، بۆیه ئه و ئاگره ی که بانگ ده کریت، هر ده بیت بریتی بیت له (خۆر). خۆر پۆژ به پۆژ هه ل دیت. ئه گه ر ئه م شته پۆژانه پوو نه دات، ئه و پۆژ بوونی نه ده بوو، به لام کاتییک یه کییک هاوار له شتییک ده کات بۆئه وه ی (ئیتستا) بیت، له کاتییکدا ئه و خودی خوی به پپوه یه بیت، ئه مه شتیکی بپه ووده و بیغه ره،

به لام خودی ئه م (ئیتستا وهره) یه ناواختیکی زۆرتری هه یه. بانگه که ده لیت: ئیمه ی بانگه ر ئاماده یین، به لام له و بانگ لیکردنه دا شتیکی تریش خوی حه شار داوه: ئیمه ئاماده یین، له به رئه وه ی خودی ئه و ئاگره ی دیت ئیمه بانگ ده کات، واته لیره دا بانگه ره که هه م ده بیته بانگ کراوه که، و هه میش بانگ لیکراوه که. ئیتستا ئه مه به مانایه کی تر واته: ئیوه بۆ بیستن بانگ کراون، چونکه ئیوه ده ستنیشان و دیاری کراون Bestimmten. ئه وانه ی له ناو دیاری کردن و ته رخان کردن و ئاماده باشیدا بانگیان لئ ده کریت، پپیان ده گوتریت دیاری کراوه کان Berufenen (بیروفونگ مانای ته عین کردن، دیاری کردن، بانگ کردن بۆ دامه زانندن له سه ر کار، بۆ ته رخان کراو دیت، واته که سیک بانگ ده کریت بۆ دانانی له سه ر ئه رکیک).

ئایا لیره دا مه به ست له چ دیاری کردن و دانانیکه؟ له هه مان ئه و ماوه یه ی ئه م شیعه ی هویلدەرلین-ی تیدا ده رکه وتووه، یه کییک له شیعه کانی تریشی کۆپله یه کی تیدا به م جۆره:

که ناره کانی پووباری گه نگا

شادی سرکه وتنه کانی خودایان ده بیست،

وهک همو شت زه و تنه ریگ له ئیندوسه وه هاتبیت

باخوسی لاو

به شه رابی پیروژه وه هات

تا گه لان له خو وه ناگا بهینیتته وه .

هم لیتره دا و هم له سروده که ی ئیستره دا

دهسته واژه ی (له ئیندوسه وه هاتوه) ماناکه ی

له ناراسته پیچه وانه که یدایه .

ناوی باخوس (خودای شه راب) هینراوه، که

شاعیران بریتین له قه شه پیروژه کانی . له م

شاعیره یاندا که باسی گه شتی باخوسی بالآ ده کات

بۆ وه ناگا هینانه وه ی گه لان، ناوونیشانی ئه و

شاعیره بریتیه له (پیشه ی شاعیر). بانگه وازی:

(ئیسستا وهره، ئه ی ناگرا) بانگ کراوه که بانگ

ده کات. ده ستنیشان کردنه که یان بریتیه له گۆرانی،

واته له شاعیره. لیتره وه یه بانگه ره کان له باره ی

خویانه وه ده لئین:

ئیمه گۆرانی ده چرپین

به لام له هیندوسی دووره وه هاتووین.

ته نیا ئه وانه ی بۆ ده ستنیشان کردنیگ بانگ

ده کرین، ده توانن به دروستی بانگ بکه ن: وهره .

ته نیا ئه م بانگه بانگ کراوه زه روورته ی راسته قینه ی

له ناو خۆیدا هه لگرتوه . ئه م بانگه وازه تاناکووتا

به جیاوازی ده میتیتته وه، له گه ل ئه وه ی ئیمه کویرانه

پیی ده لئین (هاوار به رووی دهره وه)، به لام هیشتا

ئه وه ماوه ته وه، که وا ئه و ناگره ی بانگی ده که ن،

ئه گه ر بریتی بیت له خو، نه ک هه ر له خۆیه وه

دیت، بگره ئه و بی پسان و بی وه ستان و بی

سنووردار کردن هه موو پۆژیگ دیت. له به ره وه یه

ئه م (ئیسستا وهره، ئه ی ناگرا).

ماناکه ی له وشه ی (ئیسستا) دایه . وه ک ئه وه ی

هه له اتنی خو ره له په وتی پیدراوه کاندا شتیکی

که میگ نامۆ و سه یر بیت، به لام له هاتنی پۆژه کاندا

هه له اتنی پووناکییه ک که به لایه نی که مه وه

ده توانیت پۆژیگ له یه کیکی تر جیا بکاته وه . له

به دوا دا هاتنی شه و و پۆژدا هه له اتنی خو ره ناماژه یه

له سه ر دووباره گه رانه وه ی هه مان خالی زه مه نیانه،

ئه گه رچی پۆژیکی تره . (ئیسستا) یه ک، که له گه ل

دا هاتنی پۆژه که دا ئیتر له بیر ده کریت و ده چیتته وه

ناو پۆتینه کانی پۆژه وه .

له سه ره تای شاعیره که دا ئه ستیره یه ک دهره که وتوه،

که پی ده چیت ئه مه له ناکاو هه له اتبیت، ئه و

ئه ستیره یه به سه ر هه موو شتیگدا دهره وشیتته وه .

ئه م (ئیسستا) یه، وشه یه که جه خت لیگردنه وه یه کی

دیاری هه یه، کاتیگ ده لیت: (ئیسستا وهره، ئه ی

ناگرا).

ئه م جه خت کردنه وه یه له (ئیسستا) دا تاکه ده نگی

راسته قینه ی به خشیوه ته شاعیره که . ئایا بانگ کردنه که

مه به ستی له چ ئیسستایه که؟ ئه م ئیسستایه، که یه؟

یان که ی بووه؟ هه لبه ته ئه م (ئیسستا) یه زه مه نی

بانگ کردنی ده ستنیشان کراوه کان ناو ده نیت به

زه مه نی شاعیران. زه مه نیکی وه ها به وه دیاری

ده کریت که وا، شاعیره کان له ناو شاعیره کانیاندا بۆ

شاعیره هۆنینه وه ده ستنیشان کراون.

به لام ئه ری ئه م - شاعیره هۆنینه وه یه چییه؟

شاعیره هۆنینه وه چۆن ئه وه ی پی ده کریت کات دیاری

بکات، (ئیسستا) یه ک ده ستنیشان و دیاری بکات؟

هۆنینه وه - به لاتینی دیکتاره dictare - واته

نووسین، بۆ نووسینیش ده بیت پیشوه خت وتن

هه بیت، واته شتیگ بگوتریت که له وه به ره شتی

وا نه گوترا بیت. لیتره وه یه ده ستپیکی ئه وه خو ی

ده که ویته نیو گوتراوه شاعیره یه کانه وه، که واته پی

ده چیت شتیکی وه ها هه بیت له شیوه ی زه مه نیکی

که له شاعیره وه دیاری کرابیت و هه ره له ویشه وه

سه رچاوه ی گرتبیت، ئه وه زه مه نی شاعیرانه یه .

ساته وهختی ئهوان به پۆژمیر دیاری ناکریت و دیاریکردنی پۆژ نایانگریتهوه، ئهگه رچی وهک هه میسه باوه، ده کریت ئیمه سال و پۆژ، ته نانهت کاتژمیره کانیش بخهینه ناو ژماره ی ئه ژمارکردنی ئه و کاته وهی که شیعریکی تیدا نووسرا بیئت، یان ته واو کرا بیئت، به لام ئه م پزیه ندییه کاتیانه ی کرده شیعرییه که بریتی نییه له هه مان، یان له خودی ئه و کاته ی که ماوه ی زه مه نی شته به شیعرا وه که یه . سه رباری ئه مه ش، دیسانه وه کاتی شیعری هه میسه جیاوازه و هه ریه که یان به پپی جوری کرۆکی شیعره که و شاعیره که یه، چونکه هه موو هۆراوه یه کی جه وهه ری، (سه ره له نوئ) خودی جه وهه ری شاعیره که ده هۆنیتته وه، ئه مه ش بۆ شیعره کانی هویله ره لین مانایه کی تایبه ته مندی هه یه . بۆ (ئیستا) ی شیعره که ی هویله ره لین به رواړیکی پۆژمیرئاسا بوونی نییه، بگره لیره دا ئه و به هیه جۆرێک پئویستی به پیکه وتی نووسین نییه، له به ره وه ی ئه و (ئیستا) یه هه م خۆی بانگ کراوه که یه و هه م هه رخۆیشی بانگ که ره که یه، له مانایه کی به نه تیانه شدا، پیکه وتی نووسینی ده یه ویت ئه وه بلیت: پیدراوێک، خه لاتیک، له رپی ده ستنیشان کردنه وه بدریت . لیره دا ئه م شاعیره بانگه رانه، ئه م (ئیستا) یه یان به تۆپزی و به زۆر له لیسته که ی خۆیان هه ل نه بژاردوه و دانه ناوه، به لکوو ئه م (ئیستایه) یان وه کوو زه مه نی خۆیان پیدان دراوه . له به ره وه یه که ئه م (ئیستا) یه، هیه چ (میزوویانه) نییه، وه کوو ئه وه ی بلیتین ئیمه هه ولی ئه وه ده ده یین پیدراوه ناسراوه کانی میژوو به پپی ژماره کانی میژوو دیاری بکه یین و له م ساته وه خته دا (ئیستا) ی شیعره که بخهینه نیو پئوه ندییه کی ئه ژمارکراوییه وه، بۆچیش هه ولیکی

وه ها ده بیئت مایه پوچ بیئت، هه لبه ته یه کسه ر ناتوانین ده رک به وه بکه یین . ههروه ها ئه وه ش شتیکی ته واو جه وهه ربیانه یه، که وا سه ره تا ده بیئت ئاگاداری ئه وه بیهن، چۆن راسته وخۆ ناوه یئانی ئه م (ئیستا) یه و (کات) به شیوه یه کی گشتی سه ر به (زمانی) سه رووده که ی هویله ره لینن . له سه روودی یه که میاندا (وهک له پۆژی پشوودا...) شاعیره که مان ده لیت: ئیستاش ئیتر وا پۆژبووه ته وه! من به بیژوویه که وه چاوه روانیم ده کرد، تا وه کوو هات . لیره شدا دیسانه وه وشه ی (ئیستا) له پئوه ندیدا به مه سه له ی پۆژبوونه وه ی پۆژ، ههروه ها له پئوه ندیدا به هاتنی پۆژه وه هاتووه ته وه .

ئیستا وه ره، ئه ی ئاگرا

ئه م ده ستنیشان کردنه ی (ئیستا) داخواری ئه وه ده کات، که وا ئیمه له ناو ئه م وشه کاتدارییه دا، گوئیستی شتیکی تایبه ته مند ده بیهن و چاوه رپی ژماره گه لیکێ زۆری شارداوه ی کاته شیعرییه که و حه قیقه ته که ی ده که یین . ده سه ته واژه ی (ئیستا وه ره) وا ده رده که ویت له ئیستایه که وه قسه بۆ داها توویه ک بکات، به لام سه ره تا له ناو (ئیستا) یه کدا ده دویت که به کرده وه پووی داوه، که ده لیت: شتیکی خۆی یه کلا کردووه ته وه و له پال ئه مه شدا ئه وه ی (پووی داوه)، به ته نیا ئه وه هه موو پئوه ندییه کانی به وه ی که (دیت) هه لگرتووه . وشه ی (ئیستا) ناو له پوودان ده نیت . به ناوه یئانی (ئیستا) له دپری یه که مدا کۆپله ی یه که می سه رووده که ده ست پئ ده کات و هه ر به مه ش هه موو پووداوه که پووده دات، دواتر له هه مان کۆپله دا وشه ی (ئیره) هاتووه : به لام ئیمه ده خوازین ئیره ئاوه دان بکه یینه وه . ئه م دپری ناو کۆپله که برپاری خۆ یه کلا کردنه وه یه، به لام ئه م (ئیره) یه له کوئییه؟ ئایا ئه م (کوئ)

یہ بہ چلی دیاری و پیتاس دہکریٹ؟ ئی ناوی چ شوینیک ہینراوہ؟

بہ لام ئیمہ لہ ئیندوس و ئیلفیؤسی دوروہوہ ہاتووین و گورانی دہچرین.

(ئیندوس) و (ئیلفیؤس) ناوی پوویارن، یہ کہ میان ہی ولاتی ہیندستانہ و دوہ میان ہی ولاتی گریکہ کانہ. ئی بانگکرانہ لہ و پوویارانہوہ ہاتوون، ئی گیشتوونہ تہ کوئی؟ شوینیکہ، واتہ ئیہم ئیرہویہ، راستہ و خۆ یہ کلا نہ کراوہ تہوہ کہ لہ ئیرہویہ، بہ لام ئیہم (ئیرہ) یہ دیسانہوہ لہ پئی پوویارہ کہوہ دہستنیشان دہکریٹ:

بہ لام ئیمہ دہخوازین ئیرہ ئاوہ دان بکہینہوہ

چونکہ پوویارہ کان خاک بہ پیت دہکەن

لہ و پوویارہی کہ لہ پوویارہ دوروہ کانہوہ ہاتوہ، دہخوازین ئاوہ دان بکہین. دہستپئی کی کۆپلہی دوہم پیمان دہلئیت، لہ پال کام لہ و پوویارانہی کہ ہاتوون، دادہمہ زریں.

ئہ میان ناوانوہ بہ پوویاری ئیستہر.

پۆمہ کان بہ دۆناوی خواروویان دہگوت (ئیستر)، کہ چلی گریکہ کان تہ نیا بہ شی خوارووی ئیہ و پوویارہیان دہناسی، بہ لام پۆمہ کان بہ دۆناوی سہروویان دہگوت (دانوبیوس). وک دواتر پیشانمان دہدات، ہوئلدہرلین بہ شی ژورووی پوویاری دۆناو، بہ ناوہ گریکی - پۆمیہ کہوہ بۆ بہ شی خوارووی پوویارہ کہش، ناودہ نیت، وک وو ئیہوہی بلئیت بہ شی خوارووی دۆناو دہگہ پیتہوہ بۆ بہ شہ کہی سہرہوہی، واتہ بۆ سہرچاوہ کہی خۆی بگہ پیتہوہ.

کاتیکیش یہ کہ مین بلاوکہرہوہی ئیہم سرودہ، تۆریہرت فۆن ہیلینگرات، ناوونیشانی (پوویارہی ئیستہر) لہم ہۆنراوہیہ دہنیت، ئیہوہ دروست پووی داوہ. ہلہ تہ ئیہم ہۆنراوہیہ ہروا بہ پیکہوت و بئ ہۆ ناوی ئیہوہ پوویارہ ناہینیت، بہ لک وو ئیہوہ خۆی دہلئیت کہ دہریارہی ئیہوہ پوویارہیہ. راستیہ کہی

شتہ کہ ہروہا بوہ، بۆیہ ئیہوہ ناوونیشانہ ہماہنگی ئیہوہ ناوونیشانہیہ کہ ہوئلدہرلین خۆی داویتی بہ سرودیکی تری، کہ بریتیہ لہ سرودی (پوویاری پائین)، بگرہ ئیہم پوویاری (پائین) ش لہ ناو ئیہم سرودہی (ئیستر) یشدا ناوی ہاتوہ، نہک ہر وک پوویاریکی دلخواز، بہ لک وو وک وو (ئیہوہ تری)، واتہ ئیہوہ تری بہ رانہر پوویاری (دۆناو). سرودی دۆناو و سرودی پائین لہ پۆہندیہ کی شیعری نۆہ کیدان لہ گہل یہ کتریدا، بۆیہ دواتر کہ ئیہوہ سرودہیان ناوہرا بہ سرودی ئیستہر، دہبیت خۆشہختانہ بیناسینین، ئیہمہ جگہ لہوہی ہوئلدہرلین سرودیکی تریشی بہ ناوونیشانی (لہ سہر سہرچاوہی دۆناو) لہ سہر نووسیوہ.

پوویاری ئیستہر

ہوئلدہرلین

ئیسٹا وەرہ، ئیہوہ ئاگرا

ئیمہ تامہ زرووی

ئیہوہین لہ پۆژدا تہ ماشا بکہین.

ئہگہر ئیہوہ مان بہ تہ واوہ تی تاکی کردہوہ،

ئہوسا،

پہنگہ یہ کیکی گویستی ہاوری دارستانہ کہ بیت.

بہ لام ئیمہ لہ دوروہوہ، لہ ئیندوس و لہ

ئیلفیؤس - لہوہ،

ہاتووین و گورانی دہچرین.

ئیمہ لہ میژہ بہ دواہی شتہ شہنگہ کہ دا دہگہ پین،

کہس ناشیت بہ بی بال بتوانیت

خۆی بگہ یہ نیتہ ئیہوہی تر و

یہ کہ وراست، خۆی بگہ یہ نیتہ بہری ئیہوہ،

بہ لام ئیمہ دہخوازین ئیرہ ئاوہ دان بکہینہوہ،

چونکہ پوویارہ کان خاک بہ پیت دہکەن.

کاتیکی گیایہ کان گہ شہ دہکەن و

پووباره کان بئ هؤ به ناو وشکاييه کاندا نارڙين،
به لام چؤن؟

واته ئه وان ده بئت به پئرينه زمان.
ئه وهش پئويستی به نيشانه يه که و
هيچي تر نا، خراپ و پاست، تاوه کوو خؤر و
مانگ بئ جياکردنه وه له دهرووندا ههلبگرين و
به رده وام بين، ئه وسا به شهو و پؤژيش،
ئاسمانيه کان ههست به گه رمي يه کتر ده که ن.
بؤيه کا ئه وان
دلخؤشکري به رزترينه کانن، ئه گه رنا ئه و چؤن ده هاته
خواره وه؟

منداله کاني ئاسمان
ههروه کوو دايه زه وي سهوز ده که نه وه،
به لام ئه و زؤر ئارام ده ره که وئت بؤم،
ئازادتر نييه، به لکوو زياتر نزیکه له گالته کردنه وه،
واته ئه گه ر

پؤژه که دهست پئ بکات
له گه نجيدا، کاتيک ئه و دهست به گه شه کردن ده کات،
که سيکی تر له وئيدا
شکؤمه ندي به رز پاده گرئيت و جله وي جوانووه که ي
گرتووه،

له دووره وهش جووله ي هوا ده بيستئيت،
ئه و ناشاده،
به لام ئه و پئويستی به که ليئني نئو تاشه به رده کانه و
لؤچه کانيش به زه وي،
ئه گه رنا به يه کجاره کی ده بئته وشکايي؛
به لام ئه وه ي داخؤ ئه و پووباره چي ده کات،
ئه وه، هيچ کهس نازانئيت.

* سه رچاوه:

Martin Heidegger Gesamtausgabe.
Band 33. Holderluns Hymne Der Ister.

له هاویندا نازئه له کان
دئین و لئیی دهخۆنه وه،
مرؤفه کانيش ههروه کوو ئه وان ده که ن.
ئه م پووباره پئیی دهوترئيت ئيستهر.
ئه و هه لکه وته ي شوئينيکی جوانه . گه لای داره کان
ده بريسکئينه وه و

ده له ريئه وه . داره کان توند و قنج
له نئو يه کتريدا پاره ستاون؛ سه باره ت به وهش
ئاستي دووهم، له به رده مدايه، ههروه ک
سه ريانه به ردينه که .

ئه وهش من هئنده سه رسام ناکات،
که ئه و هک ميوان بانگه يشتي هئيرکؤليسي کردووه و
له دووره وه ده دره وشئيته وه بؤ خواره وه به سه ر
تؤلؤمپؤس دا،

به هؤي ئه وه ي ئه و له ئيستموسي گه رمه وه هاتووه
به دواي سيبه ردا ده گه رپئت،
چونکه پئ بوون له بوئيري،
به لام ئه وانيش، له به رخاتري پؤحيان،

پئويستيان به فيئکاييه، هه ر بؤيه هه موو
عاشقئیک پئیی باشتير بوو کؤچ بکات
به ره و کانياوه کاني ئئيره و که ناره زه رده کان،
سه ره وه بؤنوبه رامه يه کی زؤري هه يه و

له دارستاني دارکاجه ره شه کان، که له قوولاييه که يدا
پاوجييه ک، نيوه پؤيان، حه زي له گه شتکردنه .
به داره بنيشتاووييه کاني ئيستهره وه
ههست به گه شه کردن ده گرئيت،

به لام وادياره به ره و پاشه وه ده چئيت،
مه به ستم له وه يه، ده بئيت ئه و
له پؤژه لاته وه هاتبئيت .

له و باره يه وه شت ده گوترييت و ده پرسرييت
بؤچي به چياکانه وه گيرساوه ته وه؟

که چي پووباره که ي تر، مه به ستم
پووباري پايين-ه، به ره و لاته نيشت دوورکه وتووه ته وه .